

تحلیل نابرابری شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح محلات شهر بابلسر

دکتر علی شماعی^۱، امین فرجی ملایی^۲، آزاده عظیمی^۳ و مریم هاتقی^۴

چکیده

یکی از بررسی‌های مهم برای برنامه‌ریزان شهری شناخت سطح کیفیت زندگی در مقیاس محلات شهری و چگونگی نابرابری بین آنها است. امروزه نابرابری‌های شاخص‌های کیفیت زندگی شامل کیفیت مسکن، حمل و نقل و ارتباطات، وضع دسترسی به نیازهای روزمره، تسهیلات شهری، ایمنی و امنیت در سطح محلات شهر بابلسر، برنامه‌ریزان و مدیران شهری را بر این داشته تا به توزیع عادلانه در سطح شهر توجه ویژه‌ای داشته باشند. به دنبال این مسائل، مفاهیم نوینی در ادبیات برنامه‌ریزی شهری از جمله توسعه پایدار محله‌ای و مفهوم کیفیت زندگی مطرح شده است. هدف این مقاله بررسی و مقایسه کیفیت زندگی از منظر شاخص‌های عینی و ذهنی در شهر بابلسر است. این مطالعه به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که توزیع جغرافیایی کیفیت زندگی را در محلات شهری متعادل و متوازن گردانند. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است. به منظور سنجش کیفیت زندگی در سطح محلات شهر بابلسر از روش میدانی استفاده شده است. داده‌های به دست آمده از طریق پرسشنامه، با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفته و برای دستیابی به درجه و اختلاف کیفیت زندگی محلات شهر بابلسر از آزمون‌های ANOVA، Tukey HSD و T-test استفاده شده است.

نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین محلات مختلف شهر بابلسر نابرابری در سطوح کیفیت زندگی زیاد است. این نابرابری‌ها در متغیرهای دسترسی‌ها، تسهیلات شهری، تأمین نیازهای روزمره، مشارکت، گذران اوقات فراغت، مسکن، ارتباطات و امنیت است. اما بیشترین اختلاف در شاخص دسترسی است. در عین حال از نظر شاخص امنیت به جز دو محله همت‌آباد و شهرک دانشگاه، سایر محلات در شرایط یکسانی هستند و دارای امنیت برابری هستند. از طرفی محلات شهرک ساحلی، شهر دانشگاه، همت‌آباد، یورمحله، قاضی‌محله و کتی‌بن در شرایط بهتری از نظر شاخص‌های مورد مطالعه در مقایسه با محلاتی چون جوادیه، کاظم‌آباد، بی‌بی سرروزه و سادات محله قرار دارند.

کلیدواژگان: کیفیت زندگی، محلات شهر، ابعاد عینی و ذهنی، رضایتمندی، شهر بابلسر.

۱. دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه خوارزمی (تربیت معلم سابق)

۲. پژوهشگر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی و دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تهران

۳. مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر ری، گروه جغرافیای انسانی، تهران، ایران

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی، دانشگاه آزاد، واحد علوم تحقیقات

مقدمه

نابرابری شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح نواحی و محلات شهری با پیدایش شهرها کمابیش از ابتدا وجود داشته است. اما این نابرابری‌ها از قرن نوزدهم با تمرکز بیش از اندازه امکانات و خدمات در یک یا چند نقطه شهری و بهره‌مندی از فرصت‌های نابرابر تشدید گردیده است. پیدایش محلات فقیر و غنی خود گواه مناسبی بر این حقیقت است که فرایند توسعه شهری ضمن مزایای آن در بسیاری از شهرهای جهان مسئله‌ساز بوده و با تقسیمات و تنوع اجتماعی - فضایی بی‌عدالتی‌ها را در سطح شهرها به منصف ظهور رسانده است. از اوایل قرن بیستم شهرهای جهان در حال توسعه با تنوعات و تفاوت‌های وسیع در سطوح زندگی میان گروه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی، محلاتی کاملاً متفاوت از لحاظ کیفیت زندگی را بوجود آورده است. این شهرها با بهره‌مندی متفاوت بین ثروتمندان و فقرا، صاحب امتیاز و محروم، متخصص و غیرمتخصص، شاغل و بیکار، ساکن و مهاجر و ... چهره جدیدی از نابرابری را در شهرها به منصف ظهور رسانده‌اند.

یکی از کارهای مهم برنامه‌ریزان شهری و مدیران شهرها شناسایی نابرابری‌های شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح محلات شهری است. ظهور گسترده نابرابری در برخورداری از امکانات شهری بسیاری از برنامه‌ریزان و مدیران را علاقمند به شناسایی کمیت و کیفیت چگونگی تعادل بخشی کیفیت زندگی در مقیاس محلات است. بررسی ادبیات برنامه‌ریزی شهری بیانگر این واقعیت است که توافقی جمعی بین محققان، تصمیم‌سازان، تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان در ارتباط با اهمیت و نیاز بالای مطالعات کیفیت زندگی در مقیاس شهری ضروری است. نتیجه و خروجی مطالعات مربوط به کیفیت زندگی در سطح محلات شهری ضمن اولویت‌بندی نیازها و مشکلات به برپایی عدالت اجتماعی کمک می‌کند. در واقع نتایج کار در بهبود و ساماندهی نواحی و محلات محروم شهر و به ایجاد فرصت برابر برای شهروندان و توسعه اجتماعی - اقتصادی کمک می‌کند. در این ارتباط لی (Lee, 2008) این چنین مطرح می‌کند که اطلاعات مربوط به کیفیت زندگی در سطح محلات شهری می‌تواند برای اتخاذ سیاست‌های استراتژیک و فراهم آوردن پیشنهادی به منظور برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار گیرد.

در تحقیقی که توسط فو (Foo, 2000) انجام شده است، کیفیت زندگی را رضایتمندی کلی از

زندگی تعریف می‌کند. در واقع کیفیت زندگی به عنوان فراهم بودن سطوحی از زندگی است که فرد از زندگی خود احساس رضایتمندی دارد. باید توجه داشت کیفیت زندگی به دلیل پیچیدگی نیازهای انسان و تنوع نیازها در فرهنگ‌ها و سیستم‌های اقتصادی-اجتماعی و سیاسی، مفهومی بسیار گسترده دارد.

کیفیت زندگی از لحاظ روح، محتوا و سرزندگی در کنار کالبد شهر بسیار اهمیت دارد. کیفیت زندگی مفهومی گسترده است که مواردی چون زندگی خوب، زندگی با ارزش، زندگی رضایت بخش و زندگی شاد را دربر می‌گیرد (McCrea et al, 2006).

در برخی از مطالعات ابعاد عینی یا چشم‌انداز محسوس زندگی مورد مطالعه قرار گرفته و در برخی از مطالعات نیز ابعاد ذهنی مورد بررسی قرار می‌گیرد (فرجی ملائی، ۱۳۸۹). شاخص‌های ذهنی در واقع از طریق بررسی و مطالعه درک، روح و سرزندگی و از طریق رضایتمندی ساکنین از زندگی شهری استخراج می‌گردند. در حالی که شاخص‌های عینی که همان حقایق قابل مشاهده در محیط هستند از طریق مطالعه داده‌های ثانویه به دست می‌آیند (فرجی ملائی و همکاران، ۱۳۸۹).

در این مقاله کیفیت زندگی در شهر بابلسر از طریق شاخص‌های عینی و ذهنی بررسی و تحلیل می‌شود. به منظور تحلیل ابعاد کیفیت زندگی در سطح محلات شهر، شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی در سطح محلات با یکدیگر مقایسه شده است. در این تحقیق شاخص‌های ذهنی به نحوی طراحی شده‌اند که پرسش شونده با توجه به ابعاد عینی محیط به آنها پاسخ گوید به عبارتی دیگر این شاخص‌های برآیند ذهنی فرد را از محیط زندگی نشان داده و در چارچوب درجه کیفیت زندگی محلات ارائه شده است.

اهداف این تحقیق در قالب اهداف اصلی و اهداف فرعی قابل دسته‌بندی است. مهمترین اهداف این مقاله عبارتند از:

- سنجش نابرابری کیفیت زندگی در محلات شانزده گانه شهر بابلسر است؛
- تحلیل نابرابری شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح محلات شهر بابلسر؛
- شناسایی اولویت‌های شاخص‌های کیفیت زندگی برای برنامه‌ریزی در سطح محلات؛
- مقایسه تطبیقی کیفیت زندگی در بین محلات شهر بابلسر.

طرح مساله

امروزه یکی از مشکلات شهرنشینی شتابان، توزیع ناموزون جمعیت و امکانات و خدمات شهری در سطح محلات شهری است. متغیرهای کیفیت مسکن، محیط ساخته شده، ارتباطات، وضع امنیت و ایمنی، دسترسی به تسهیلات شهری، مشارکت اجتماعی، گذران اوقات فراغت و مهمترین متغیرهای کیفیت زندگی است. این متغیرها در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی به صورت مقایسه تطبیقی در تحلیل نابرابری شاخص‌های کیفیت زندگی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است.

بررسی و تحلیل کیفیت زندگی به منظور شناسایی نقاط محروم شهری و طرح رویکردهایی با هدف رفع محرومیت ضروری است. پر واضح است که بی توجهی به چنین مطالعاتی می‌تواند تا حد بسیار زیادی سیستم شهری را مختل نموده و موجی از نارضایتی زندگی را سبب گردد. از آنجایی که شهر بابلسر به عنوان یک شهر توریستی در منطقه شمالی ایران و در سواحل دریای خزر واقع شده، مطالعه و برنامه‌ریزی برای تعادل بخشی شاخص‌های کیفیت زندگی از ضرورتی دوچندان برخوردار است. فرایند رشد و توسعه شهری در شهر بابلسر به گونه‌ای در حال شکل‌گیری است که محلاتی دارای استانداردهای بسیار خوب زندگی و محلاتی دیگر از حداقل‌های شاخص‌های کیفیت زندگی محرومند.

بررسی و تحلیل این شاخص‌ها بر اساس شاخص‌های عینی یا چشم‌اندازها از یک طرف و از طرف دیگر شاخص‌های ذهنی که همان محتوی، روح و سرزندگی شهری از طریق رضایتمندی ساکنین و با توجه به استانداردهای زندگی در سطح محلات هر جامعه مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

مهمترین سوالات مورد توجه در این پژوهش عبارتند از:

- نابرابری شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح محلات بابلسر چگونه است؟
- میزان شکاف و اختلاف در کدام یک از ابعاد کیفیت زندگی در محلات بابلسر چشمگیرتر است؟
- آیا در شاخص‌های مورد مطالعه در بین محلات مختلف نوعی دسته‌بندی وجود دارد؟

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

یکی از دیدگاه‌های مطرح پیرامون کیفیت زندگی، دیدگاه رفاه اجتماعی است. سازمان ملل متحده از سال ۱۹۶۳ توجه به رفاه اجتماعی را با کمک دولت‌ها امری ضروری دانست. امروزه در نظام‌های پیشرفته شهرسازی جهان به صورت مختلف رفاه اجتماعی شهروندان را تأمین می‌کنند. مثلاً ایجاد خدمات، رفاه عمومی از طریق ایجاد فضاهای عمومی، اصلاح کاربری زمین و توسعه نظام محله‌ای شهرها به منظور توانمندسازی نظام مدیریت شهری و ارتقاء کیفیت زیست محله‌ای، تأمین امنیت، معیشت و رفاه اجتماعی از جمله مواردی است که کیفیت زندگی شهری را ارتقاء می‌دهد (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۹).

لی در سال ۲۰۰۸ در مطالعه خود هشت متغیر کیفیت زندگی را شناسایی می‌کند. این متغیرها شامل؛ مسکن، محیط ساخته شده، ایمنی محله، شرایط بهداشتی محله، کیفیت خدمات عمومی، دسترسی به خدمات عمومی، روابط اجتماعی و درآمد خانوار می‌شود. در این مطالعه این هشت متغیر در رابطه با سنجش کیفیت زندگی به شاخص‌های متعددی تقسیم شده است. این شاخص‌های کیفیت زندگی به طرق مختلفی در سطح محلات و نواحی شهری مورد سنجش قرار می‌گیرد (Lee, 2008).

در جدول شماره (۱) مطالعاتی که در قالب بررسی ابعاد کیفیت زندگی در سطح بین‌المللی از طرف محققین صورت گرفته، اشاره شده است.

جدول ۱. مروری بر ادبیات تحقیق و شاخص‌های مورد توجه ازدیدگاه صاحب نظران

متغیرهای و شاخص‌های مورد مطالعه محققین	محققین
مسکن (این محققین ابعاد کالبدی محیط زندگی افراد شامل تعداد نفر در اتاق، تعداد اتاق در واحد مسکونی و غیره را مورد مطالعه قرار داده‌اند و در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده‌اند که در سطح محلات این شاخص‌ها از نابرابری ویژه‌ای برخوردارند).	Foo(2000), Turksever and Atalik(2001), Ibrahim and Chung(2003), McCrea et al(2006), Santos et al(2007), Li and Wang(2007), Das(2008), Apparicio et al(2008), Zebardast(2009), Lotfi et al(2011).
محیط ساخته شده و ارتباطات (در این دسته شاخص‌ها بیشتر مرتبط با کیفیات بصری شهر، خوانایی بافت و سامانمند بودن سیستم حمل و نقل عمومی است. نتایج تحقیقات نشان‌دهنده این است که ابعاد بصری که به صورت کیفیت محیط ساخته شده نمود می‌یابد در واقع نتیجه برآیند نابرابری‌های ذهنی محیط نیز می‌باشد)	Turksever and Atalik(2001), Li and Wang(2007), Das(2008), Apparicio et al(2008).
امنیت (بررسی متغیر امنیت در سه محور ۱- شاخص‌های کالبدی مانند روشنایی، فضای سبز، باز و بسته بودن فضا و...، ۲- شاخص عملکردی که در آن عملکرد زمینه ساز ناامنی مورد مطالعه قرار گرفته است و ۳- شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی، در ارتباط با حس کیفیت زندگی مورد بررسی قرار گرفته است. این محققین بر این باورند که تحلیل و بررسی نابرابری‌های امنیتی در سطح محلات یکی از پارامترهای مهم در سنجش کیفیت زندگی و تحلیل نابرابری‌های بین محلات است).	Foo(2000), Turksever and Atalik(2001), Ibrahim and Chung(2003), Santos et al(2007), Das(2008), Apparicio et al(2008)
تسهیلات (در بررسی متغیر تسهیلات شاخص‌های میزان تأمین ابعاد مختلف ضروریات زندگی مثل برق، آب، گاز، تلفن، اینترنت، و سایر موارد از جمله شاخص‌های مورد بررسی از سوی این محققین است. نتایج تحقیقات محققین نشان می‌دهد که انباشت سرمایه که دارای فرایندی متوالی است زمینه ارتقاء تسهیلات در محلات مرفه‌ترین را بالا برده و منجر به ارتقاء کیفیت زندگی می‌گردد).	Richards et al(2007), Das(2008).
تأمین نیازهای روزمره (آنچه که در مطالعات کیفیت زندگی در این منابع از منظر تأمین نیازهای روزمره مورد توجه بوده در واقع مقیاس پیاده در فراهم شدن نیازهایی چون خوراک و مواد اولیه است. این محققین بر پارادایم‌های نوین برنامه‌ریزی یعنی رشد هوشمند شهری تأکید کرده و معتقدند که ارتقاء دسترسی به نیازهای روزمره در سطح محلات منجر به ارتقاء ابعاد دیگر کیفیت زندگی می‌گردد).	Foo(2000), Ibrahim and Chung(2003), Santos et al(2007), Rojas(2008), Das(2008).
دسترسی (دسترسی به بانک، پارک، بیمارستان، مدرسه، محل کار، محل گذران اوقات فراغت و... از جمله شاخص‌های مورد بررسی در این مطالعات است. فقدان امکانات در سطح محلات و بروز نابرابری برخورداری از جمله عوامل مهمی است که این محققین بر آن تأکید می‌کنند).	McCrea et al(2006), Brereton et al(2008).
مشارکت اجتماعی (این محققین در بررسی مشارکت اجتماعی به تحقیق در مورد میل به مشارکت، زمینه مشارکت و نیاز به مشارکت و اثرات آن بر احساس کیفیت زندگی پرداخته‌اند. نتایج تحقیقات این محققین نشان می‌دهد مردم محلاتی که احساس کیفیت زندگی بالایی می‌کنند دارای مشارکت بیشتری در فعالیت‌های اجتماعی هستند).	Foo(2000), Turksever and Atalik(2001), Ibrahim and Chung(2003), Bonaiuto et al(2003), Richards et al(2007), Lee(2008)
گذران اوقات فراغت (فراهم بودن فضاهای گذران اوقات فراغت. در این تحقیقات به این موضوع پرداخته‌اند که بالا بودن استانداردهای زندگی یکی از عوامل مهم در گرایش به گذران اوقات فراغت است)	Foo(2000), Brereton et al(2008), Rojas(2008).

مطالعات نگارندگان، ۱۳۸۹.

برخی از مطالعاتی که در قالب ادبیات کیفیت زندگی انجام شده می‌توان به مطالعات روگرسون و همکاران او اشاره کرد که در مطالعات خود با در نظر گرفتن شاخص‌های محیطی به بررسی و مطالعه ابعاد کیفیت زندگی پرداخته‌اند و نابرابری محیطی محلات را در قالب کیفیت محیطی مورد بررسی قرار داده‌اند (Rogerson et al, 1989). همچنین وونگدر انگلیسی سعی نموده تا با ترکیب شاخص‌های عینی و ذهنی اثرات محیط شهری را بر رضایت شهروندان در هر یک از واحدهای تقسیم‌بندی صورت توسط خود نویسنده به تصویر بکشد (Wong, 2001). در مطالعه‌ای که مارانز در ناحیه مادرشهر دترویت^۱ آمریکا انجام داده است به بررسی پارامترهای اقتصادی در ارتباط با کیفیت زندگی پرداخته و اثرات آنرا در قالب سلسله مراتبی نشان داده است (Marans, 2003). مولر (Moller, 2007)، هیگز (Higgs, 2007) و ریچاردز و همکاران (Richards et al, 2007) در افریقای جنوبی هر یک ابعاد خاصی از کیفیت زندگی را مورد بررسی قرار داده و معتقدند این نابرابری‌ها موجب ناپایداری شهری می‌شوند. از دیگر مطالعات انجام شده می‌توان به کار مورو و همکاران در ایرلند؛ لی در تایوان، اشاره کرد که به مطالعه و بررسی انواع شاخص‌ها و ضروریات مطرح در بحث کیفیت زندگی پرداخته‌اند. البته باید توجه داشت که اتفاق نظری در نتایج این دست از مطالعات وجود ندارد اما مطالعات در نواحی مختلف جغرافیایی می‌تواند تا حد بسیاری به رفع این اختلافات کمک کند (Moro et al, 2008 Lee, 2008 and

می‌توان به مطالعات کیفیت زندگی انجام شده در ابعاد مختلف اجتماعی (Wang et al, 2010 & J. & Davidson-Arad and Kaznelson, 2010 & Mason et al, 2010) اقتصادی (Wong, 2001 & Whitehead et al, 2006 & S. Williams and C. Jobes, 1990)، بهداشتی و پزشکی (E.M. de Hollander and A.M. Staatsen, 2003 & Rogerson, 1995 & Habib et al, 2009 Godefroid, 2010 & Lercher, 2003 & Ryashchenko and Gukalova, 2010)، مطالعات محیطی (M.J. Geelen et al, 2009 & Moser, 2009 & S. Westaway, 2006)، و انواع دیگری از مطالعات اشاره نمود که توسط متخصصین علوم مختلف انجام شده است.

کیفیت زندگی انسان از بخش‌ها و ابعادی تشکیل شده است که می‌توان رضایتمندی از زندگی را به عنوان نتیجه و برآیند کیفیت زندگی از ابعاد مختلف آن تفسیر کرد. از طرف دیگر رضایتمندی از ابعاد مختلف زندگی را می‌توان حاصل رضایتمندی هر جامعه‌ای با خصوصیات

---

1. Detroit Metropolitan Area

خاص اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی تعریف کرد (Rojas, 2008).

روش تحقیق

در این مطالعه سعی بر آن است که از دو دسته شاخص‌های عینی و ذهنی استفاده گردد. ولدییگی در کار تحقیقاتی خود از سیستم مقایسه‌ای جهت سنجش کیفیت زندگی شهر کرج در مقایسه با شهر تورنتو استفاده کرده است. همچنین می‌توان از تکنیک سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) با استفاده از داده‌های ثانویه به منظور ترسیم نقشه شاخص‌های کیفیت زندگی استفاده کرد. مطالعات صورت گرفته از سوی لی و وانگ (2007 Li and Wang) و منصوریان (۱۳۸۹) نمونه‌هایی از تحقیقاتی هستند که در این راستا و با استفاده از این تکنیک انجام شده‌اند. با وجود ابعاد تکنیکی که در مطالعه کیفیت زندگی از طریق تکنیک سنجش از دور انجام می‌شود اما کمپ و همکاران (Kamp et al, 2003) چنین اظهار می‌کنند که علوم کمی و آماری تا به امروز نتوانسته‌اند آن چنان پیشرفت کنند که بتوانند چارچوبی را برای مطالعه کیفیت زندگی در یک نگرش تلفیقی ارائه دهند آن چنان که بتوان ابعاد کالبدی- فضایی و اجتماعی را در یک روند جامع بررسی کند. بلکه باید محتوا، روح، سرزندگی و رضایتمندی را از ساکنان پرس‌وجو کرد.

روش‌های مختلفی به منظور سنجش کیفیت زندگی در محیط شهری تا به حال از سوی محققین به کار رفته است. به عنوان مثال مورو و همکارانش (Moro et al, 2008)، داس (Das, 2008)، کوکبی (۱۳۸۴) و مولودی (۱۳۸۸) از روش‌های آماری به منظور سنجش کیفیت زندگی استفاده کرده‌اند. در مطالعه‌ای که توسط فرجی ملائی (۱۳۸۹) انجام گرفت از روش‌های تحلیل چند معیاره به صورت ترکیبی با روش‌های آماری استفاده شده است.

در این پژوهش کاربردی از روش‌های تحقیق توصیفی- تحلیلی به کمک مدل‌ها و نرم‌افزار spss جهت بررسی و مطالعه داده‌ها بهره گرفته شده است. محققین به منظور سنجش کیفیت زندگی در سطح محلات شهر بابلسر از روش پرسشنامه‌ای استفاده شده است. حجم نمونه مورد مطالعه در این پژوهش به صورت احتمالی بر اساس فرمول کوکران، با سطح اطمینان ۹۵/۵، ۳۲۰ مورد، محاسبه شده است. توزیع پرسشنامه بر اساس تقسیمات ۱۶ گانه محلات شهر در قالب ۳ ناحیه مرکزی، غربی و شرقی، صورت گرفته است.

$$N = \frac{t^2 pq}{d^2} = 333 \approx 320$$

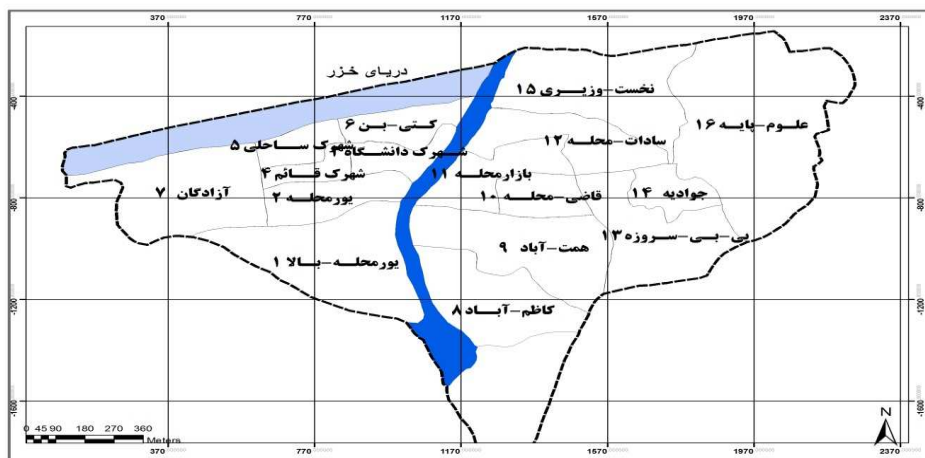
$$1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)$$

$$T = 2 \quad p = 0 / 7 \quad q = 0 / 3 \quad d = . / 05 \quad N = 50032$$

کیفیت زندگی در شهر بابلسر در قالب هشت متغیر اصلی که عبارتند از؛ ارتباطات، دسترسی، امنیت، مسکن، تأمین نیازهای روزمره، تسهیلات شهری، مشارکت اجتماعی و گذران اوقات فراغت مورد بررسی و سنجش قرار گرفته است. از شهروندان هر محله خواسته شده که نمره مورد نظرشان را در ارتباط با کیفیت زندگی به تفکیک هر مقوله به صورت سوالات طرح شده در یک طیف لیکرت ۵ تایی مطرح نمایند. داده‌های به دست آمده در قالب توزیع پرسشنامه با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفته و برای دستیابی به درجه و اختلاف کیفیت زندگی محلات شهر بابلسر از آزمون‌های ANOVA، Tukey HSD و T-test استفاده شده است.

داده‌ها و اطلاعات

بابلسر با مساحت ۱۳۵۰ هکتار در مصب رودخانه بابلرود و در کرانه جنوبی دریای خزر و در ۵۲ درجه و ۳۹ دقیقه و ۳۰ ثانیه طول جغرافیایی و ۳۶ درجه و ۴۳ دقیقه عرض جغرافیایی قرار دارد (پایگاه ملی داده‌های علوم زمین کشور <http://www.ngdir.ir>). این شهر در فاصله ۶۲ کیلومتری ساری است. (سازمان نقشه‌برداری کشور <http://www.ncc.org.ir>). بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵ شهر بابلسر دارای جمعیتی معادل ۵۰۰۳۲ نفر داشته است (مرکز آمار: ۱۳۸۵). تقسیمات محلات این شهر در نقشه ۲ نشان داده شده است این شهر به ۱۶ محله تقسیم شده است.

نقشه ۱. محلات ۱۶ گانه شهر بابل

در این مقاله در مرحله اول برای نشان دادن درجه و یا به عبارت دیگر تعیین شکاف محلات از نظر شاخص‌های کیفیت زندگی از آزمون Tukey HSD استفاده شده است. و در مرحله بعد برای نشان دادن گروه‌بندی کیفیت زندگی محلات و تبیین کیفیت زندگی کلی از آزمون T-test استفاده شده است.

جهت بررسی محله‌های مورد مطالعه از نظر درجه اختلاف بین آنها هر یک از محلات با توجه به مقولات تحقیق با یکدیگر مقایسه می‌شوند.

۱. مقایسه مقوله ارتباطات در سطح محله‌های مورد مطالعه: برای مقایسه، از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شده که پس از معنی‌داری برای مشخص شدن تفاوت از آزمون توکی (Tukey HSD) نیز استفاده شده است.

جدول ۲. مربوط به آزمون f

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معنی‌داری
مابین گروهی	۱۴.۴۳۰	۲	۰.۹۶۲	۳.۳۹۳	۰.۰۰۰
درون گروهی	۴۰.۸۳۳	۳۱۶	۰.۲۸۴		
کل	۵۵.۲۶۳	۳۱۸			

نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) که در جدول شماره ۲ ارائه شده است، نشان داد F مشاهده شده ($F=3.393$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد. به عبارتی میان نمره بدست آمده از ارتباطات در محله‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۳. محاسبه توکی ارتباطات

مکان	محلّه مقایسه شونده	میانگین اختلاف	خطای استاندارد	معنی‌داری
شهرک دانشگاه	جوادیه	۰.۸۶۷	۰.۲۳۸	۰.۰۳۱
شهرک آزادگان	جوادیه	۰.۸۶۷	۰.۲۳۸	۰.۰۳۱
همت آباد	جوادیه	۰.۹۶۷	۰.۲۳۸	۰.۰۰۸
همت آباد	ولی عصر	۰.۸۵۰	۰.۲۳۸	۰.۰۳۹

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود در خصوص مقوله ارتباطات بین محله‌های شهرک دانشگاه و جوادیه، شهرک آزادگان و جوادیه، همت‌آباد و جوادیه، همت‌آباد و ولی عصر اختلاف معنی‌داری در سطح آلفای ۰.۰۵ وجود دارد. اما بین دیگر محله‌ها اختلاف معنی‌داری در مقوله ارتباطات وجود ندارد. (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند). به عبارتی دیگر سایر محلات شهر بابلسر از نظر مقوله ارتباطات در یک سطح قرار دارند.

۲. مقایسه مقوله دسترسی در سطح محله‌های مورد مطالعه: برای مقایسه محلات ۱۶ گانه شهر بابلسر در ارتباط با مقوله دسترسی نیز از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شده که پس از معنی‌داری برای مشخص شدن تفاوت از آزمون توکی (Tukey HSD) نیز استفاده شده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=16.795$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد و فرض صفر یعنی این عبارت که میان نمره بدست آمده از دسترسی در محله‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد، رد می‌شود.

جدول ۴. محاسبه توکی دسترسی

معنی داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محلّه مقایسه شونده	محلّه مبنا
۰.۰۱۰	۰.۲۲۲	-۰.۸۸۶	شهرک دانشگاه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۵	۰.۲۲۲	-۰.۹۲۹	شهرک ساحلی	یور محلّه بالا
۰.۰۲۴	۰.۲۲۲	-۰.۸۲۹	قاضی محلّه	یور محلّه بالا
۰.۰۴۲	۰.۲۲۲	۰.۷۸۸	بی بی سر روزه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۲	۰.۲۲۲	۰.۹۶۸	جوادیّه	یور محلّه بالا
۰.۰۱۰	۰.۲۲۲	۰.۸۸۶	جواهری، علوم پایه، قائمیّه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۳	۰.۲۲۲	۰.۹۵۷	شهرک قائم	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۱۲۹	کاظم آباد	یور محلّه
۰.۰۰۱	۰.۲۲۲	۱.۰۲۹	سادات محلّه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۲۸۸	بی بی سر روزه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۴۸۶	جوادیّه	یور محلّه
۰.۰۱۰	۰.۲۲۲	۰.۸۸۶	ولی عصر	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۳۸۶	جواهری، علوم پایه، قائمیّه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۳۴۳	شهرک قائم	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۲	۰.۲۲۲	۰.۹۸۶	کتی بن	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۴	۰.۲۲۲	۰.۹۴۳	شهرک آزادگان	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۵۱۴	کاظم آباد	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰۶	۰.۲۲۲	۰.۹۱۴	بازار محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۴۱۴	سادات محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۶۷۴	بی بی سر روزه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۸۷۱	جوادیّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۲۷۱	ولی عصر	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۷۷۱	جواهری، علوم پایه، قائمیّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	-۱.۳۸۶	شهرک ساحلی	شهرک قائم
۰.۰۰۱	۰.۲۲۲	-۱	همت آباد	شهرک قائم
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	-۱.۲۸۶	قاضی محلّه	شهرک قائم
۰.۰۰۱	۰.۲۲۲	۱.۰۲۹	کتی بن	شهرک ساحلی
۰.۰۰۲	۰.۲۲۲	۰.۹۸۶	شهرک آزادگان	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۵۵۵	کاظم آباد	شهرک ساحلی
۰.۰۰۳	۰.۲۲۲	۰.۹۵۷	بازار محلّه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۴۵۷	سادات محلّه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۷۱۷	بی بی سر روزه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۹۱۴	جوادیّه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۳۱۴	ولی عصر	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۸۱۴	جواهری، علوم پایه، قائمیّه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۵	۰.۲۲۲	-۰.۹۲۹	قاضی محلّه	کتی بن
۰.۰۱۰	۰.۲۲۲	۰.۸۸۶	جوادیّه	کتی بن

۰.۰۴۳	۰.۲۲۲	۰.۷۸۶	جواهری، علوم پایه، قائمیه	کتی بن
۰.۰۱۰	۰.۲۲۲	-۰.۸۸۶	قاضی محله	شهرک آزادگان
۰.۰۰۵	۰.۲۲۲	۰.۹۲۹	جوادیه	شهرک آزادگان
۰.۰۲۴	۰.۲۲۲	۰.۸۲۹	جواهری، علوم پایه، قائمیه	شهرک آزادگان
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	-۱.۱۷۱	همت آباد	کاظم آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	-۱.۴۷۵	قاضی محله	کاظم آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۰۷۱	سادات محله	همت آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۳۳۱	بی بی سر روزه	همت آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۵۲۹	جوادیه	همت آباد
۰.۰۰۵	۰.۲۲۲	۰.۹۲۹	ولی عصر	همت آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۴۲۹	جواهری، علوم پایه، قائمیه	همت آباد
۰.۰۱۵	۰.۲۲۲	۰.۸۵۷	بازار محله	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۳۵۷	سادات محله	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۶۱۷	بی بی سر روزه	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۸۱۴	جوادیه	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۲۱۴	ولی عصر	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۲۲	۱.۷۱۴	جواهری، علوم پایه، قائمیه	قاضی محله
۰.۰۰۳	۰.۲۲۲	۰.۹۵۷	جوادیه	بازار محله
۰.۰۱۵	۰.۲۲۲	۰.۸۵۷	جواهری، علوم پایه، قائمیه	بازار محله

جدول فوق نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محله‌های مختلف شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله دسترسی می‌باشد (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند). این میزان اختلاف در بین محلات مختلف نشان‌دهنده پایین بودن استانداردهای دسترسی در سطح کل شهر می‌باشد.

۳. مقایسه مقوله تسهیلات شهری در سطح محله‌های مورد مطالعه: نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=15.895$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد به عبارتی میان نمره بدست آمده از تسهیلات شهری در محله‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره ۵ نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محله‌های مختلف شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله تسهیلات شهری می‌باشد (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند). در جدول شماره ۷ محلات مختلف شهر بابلسر از نظر مقوله تسهیلات شهری مورد مقایسه قرار گرفته‌اند که نتایج حاکی از برتری محلات شهرک ساحلی و

شهر دانشگاه نسبت به سایر محلات شهر می‌باشد.

جدول ۵. محاسبه توکی تسهیلات شهری

معنی داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محلّه مقایسه شونده	محلّه مبنا
۰.۰۱۸	۰.۲۷۵	-۱.۰۵	یور محلّه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	-۱.۶۷۵	شهرک دانشگاه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	-۱.۵۲۵	شهرک ساحلی	یور محلّه بالا
۰.۰۱۰	۰.۲۷۵	-۱.۱۰	قاضی محلّه	یور محلّه بالا
۰.۰۴۳	۰.۲۷۵	۰.۹۵۷	جوادیّه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۴۰	شهرک قائم	یور محلّه
۰.۰۰۱	۰.۲۷۵	۱.۳۰	شهرک آزادگان	یور محلّه
۰.۰۱۸	۰.۲۷۵	۱.۰۵	کاظم آباد	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۶۰	بازار محلّه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۶۷۵	سادات محلّه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۰۲	جوادیّه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۳۵	جواهری، علوم پایه، قائمیّه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۰۲	شهرک قائم	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۵۰	کتی بن	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۹۲	شهرک آزادگان	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۶۷	کاظم آباد	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۷	۰.۲۷۵	۱.۱۲	همت آباد	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۲۲	بازار محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۳۰	سادات محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۴۵۰	بی بی سر روزه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۶۵۰	جوادیّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۵۲	ولی عصر	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۹۷	جواهری، علوم پایه، قائمیّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	-۱.۸۷	شهرک ساحلی	شهرک قائم
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	-۱.۴۵	قاضی محلّه	شهرک قائم
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۳۵	کتی بن	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۷۷	شهرک آزادگان	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۵۲	کاظم آباد	شهرک ساحلی

۰.۰۴۳	۰.۲۷۵	۰.۹۷۵	همت آباد	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۰۷	بازار محله	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۱۵	سادات محله	شهرک ساحلی
۰.۰۰۱	۰.۲۷۵	۱.۳۰	بی بی سر روزه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۵۰	جوادیه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۳۷	ولی عصر	شهرک ساحلی
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۸۲	جواهری، علوم پایه، قائمیه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۵	۰.۲۷۵	۱.۱۵	جوادیه	کتی بن
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	-۱.۳۵	قاضی محله	شهرک آزادگان
۰.۰۱۰	۰.۲۷۵	-۱.۱۰	قاضی محله	کاظم آباد
۰.۰۴۳	۰.۲۷۵	۰.۹۷۵	جوادیه	کاظم آباد
۰.۰۱۰	۰.۲۷۵	۱.۱۰	بازار محله	همت آباد
۰.۰۰۴	۰.۲۷۵	۱.۱۷۵	سادات محله	همت آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۵۲۵	جوادیه	همت آباد
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۶۵	بازار محله	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۷۲۵	سادات محله	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۲.۰۷۵	جوادیه	قاضی محله
۰.۰۰۰	۰.۲۷۵	۱.۴۰	جواهری، علوم پایه، قائمیه	قاضی محله
۰.۰۰۳	۰.۲۷۵	۱.۲۰	جوادیه	بی بی سر روزه
۰.۰۰۷	۰.۲۷۵	-۱.۱۲	ولی عصر	جوادیه

۴. مقایسه مقوله مشارکت اجتماعی در سطح محله‌های مورد مطالعه: از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) به منظور مقایسه محلات شهر بابلسر استفاده شده که نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=۶.۱۵۵$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد و فرض صفر رد می‌شود به عبارتی میان نمره بدست آمده از مشارکت اجتماعی در محله‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. جدول شماره ۶ نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محله‌های مختلف شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله مشارکت اجتماعی می‌باشد (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند).

جدول ۶. محاسبه توکی مشارکت اجتماعی

معنی داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محلّه مقایسه شونده	محلّه مینا
۰.۰۰۰	۰.۳۸۱	-۲.۱۰	شهرک دانشگاه	یور محلّه بالا
۰.۰۲۸	۰.۳۸۱	-۱.۴۰	شهرک ساحلی	یور محلّه بالا
۰.۰۰۷	۰.۳۸۱	-۱.۵۵	شهرک دانشگاه	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۳۸۱	۲.۷۵	شهرک آزادگان	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۳۸۱	۲.۱۵۰	کاظم آباد	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۳	۰.۳۸۱	۱.۶۵۰	قاضی محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۱۸	۰.۳۸۱	۱.۴۵۰	بازار محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۰	۰.۳۸۱	۲.۰۵۰	بی بی سر روزه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۳	۰.۳۸۱	۱.۶۵۰	شهرک آزادگان	شهرک قائم
۰.۰۰۰	۰.۳۸۱	۲.۰۵۰	شهرک آزادگان	شهرک ساحلی
۰.۰۱۸	۰.۳۸۱	۱.۴۵۰	کاظم آباد	شهرک ساحلی
۰.۰۴۲	۰.۳۸۱	۱.۳۵۰	بی بی سر روزه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۱	۰.۳۸۱	۱.۷۵۰	شهرک آزادگان	کتی بن
۰.۰۱۸	۰.۳۸۱	-۱.۴۵۰	همت آباد	شهرک آزادگان
۰.۰۰۷	۰.۳۸۱	-۱.۵۵۰	سادات محلّه	شهرک آزادگان
۰.۰۰۱	۰.۳۸۱	-۱.۷۵۰	جوادیه	شهرک آزادگان
۰.۰۰۰	۰.۳۸۱	-۱.۹۵۰	ولی عصر	شهرک آزادگان
۰.۰۰۵	۰.۳۸۱	-۱.۶۰	جواهری، علوم پایه، قائمیه	شهرک آزادگان
۰.۰۴۲	۰.۳۸۱	-۱.۳۵۰	ولی عصر	کاظم آباد

۵. مقایسه مقوله امنیت در سطح محلّه‌های مورد مطالعه: برای مقایسه، از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شده که پس از معنی‌داری برای مشخص شدن تفاوت از آزمون توکی (Tukey HSD) نیز استفاده شده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=1.791$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد. در واقع میزان معنی‌داری ضعیف است، لذا در بین محلات مختلف شهر بابلسر از نظر مقوله امنیت تفاوت چندانی وجود ندارد. با توجه به جدول شماره ۸ تنها بین دو محلّه همت‌آباد و شهرک دانشگاه تفاوت بارزی از نظر امنیت وجود دارد. به عبارتی دیگر ساکنین محلّه

همت‌آباد از محله خود اظهار رضایت کرده در حالی ساکنین محله شهرک دانشگاه محله خود را ناامن ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۷. محاسبه توکی امنیت

معنی‌داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محله مقایسه‌شونده	محله مبنا
۰.۰۰۶	۰.۱۶۳	۰.۶۷۵	شهرک دانشگاه	همت‌آباد

جدول فوق نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محله‌های همت‌آباد و شهرک دانشگاه شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله امنیت است. در سایر موارد بین محله‌ها اختلاف معنی‌داری وجود نداشت. (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند).

۶. مقایسه مقوله اوقات فراغت در سطح محله‌های مورد مطالعه: برای مقایسه، از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شده که پس از معنی‌داری برای مشخص شدن تفاوت از آزمون توکی (Tukey HSD) نیز استفاده شده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=5.101$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد و فرض صفر رد می‌شود به عبارتی میان نمره بدست آمده از اوقات فراغت در محله‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره ۸ نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محله‌های شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله اوقات فراغت بین محلات یورمحله با قاضی‌محله و همت‌آباد، شهرک دانشگاه با قاضی‌محله، بازارمحله و جواهری، علوم پایه، قائمیه؛ شهرک قائم با قاضی‌محله؛ شهرک ساحلی با قاضی‌محله و جواهری، علوم پایه، قائمیه؛ کتی‌بن با قاضی‌محله و جواهری، علوم پایه، قائمیه؛ شهرک آزادگان با قاضی‌محله؛ همت‌آباد با قاضی‌محله و بازار محله و در نهایت ولی عصر با قاضی‌محله می‌باشد. در سایر موارد بین محله‌ها اختلاف معنی‌داری وجود نداشت (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند). در ارتباط با مقوله گذران اوقات فراغت محله قاضی‌محله در بدترین شرایط از دید ساکنین خود قرار دارد. نتایج در جدول شماره ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸. محاسبه توکی اوقات فراغت

معنی داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محلّه مقایسه شونده	محلّه مبنا
۰.۰۰۲	۰.۳۸۴	۱.۷۰	قاضی محلّه	یور محلّه بالا
۰.۰۳۱	۰.۳۸۴	-۱.۴۰	همت آباد	یور محلّه
۰.۰۰۰	۰.۳۸۴	۲	قاضی محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۳۱	۰.۳۸۴	۱.۴۰	بازار محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۵	۰.۳۸۴	۱.۶۰	جواهری، علوم پایه، قائمیه	شهرک دانشگاه
۰.۰۳۱	۰.۳۸۴	۱.۴۰	قاضی محلّه	شهرک قائم
۰.۰۰۱	۰.۳۸۴	۱.۸۰	قاضی محلّه	شهرک ساحلی
۰.۰۳۱	۰.۳۸۴	۱.۴۰	جواهری، علوم پایه، قائمیه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۱	۰.۳۸۴	۱.۹۲۵	قاضی محلّه	کتی بن
۰.۰۲۲	۰.۳۸۴	۱.۵۲۵	جواهری، علوم پایه، قائمیه	کتی بن
۰.۰۰۲	۰.۳۸۴	۱.۷۰	قاضی محلّه	شهرک آزادگان
۰.۰۰۰	۰.۳۸۴	۲.۱۰	قاضی محلّه	همت آباد
۰.۰۱۳	۰.۳۸۴	۱.۵۰	بازار محلّه	همت آباد
۰.۰۴۸	۰.۳۸۴	-۱.۴۲۵	ولی عصر	قاضی محلّه

۷. مقایسه مقوله مسکن در سطح محلّه‌های مورد مطالعه: نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان‌دهنده رابطه معنی‌دار بین محلات مختلف شهر بابلسر از نظر شاخص مسکن می‌باشد. برای مشخص شدن تفاوت از آزمون توکی (Tukey HSD) نیز استفاده شده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=۳.۹۴۵$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد و فرض صفر رد می‌شود به عبارتی میان نمره بدست آمده از مسکن در محلّه‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. جدول شماره ۹ نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محلّه‌های شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله مسکن می‌باشد به ویژه محلات شهرک دانشگاه و شهرک ساحلی دارای شرایط بهتری نسبت به سایر محلات هستند. در سایر موارد بین محلّه‌ها اختلاف معنی‌داری وجود نداشت (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند).

جدول ۹. محاسبه توکی مسکن

معنی داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محلّه مقایسه شونده	محلّه مبنا
۰.۰۴۱	۰.۲۸۹	۱.۰۲۵	شهرک قائم	شهرک دانشگاه
۰.۰۱۳	۰.۲۸۹	۱.۱۲۵	کاظم آباد	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۷	۰.۲۸۹	۱.۱۷۵	سادات محلّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۱	۰.۲۸۹	۱.۳۲۵	جوادیّه	شهرک دانشگاه
۰.۰۴۱	۰.۲۸۹	-۱.۰۲۵	شهرک ساحلی	شهرک قائم
۰.۰۱۳	۰.۲۸۹	۱.۱۲۵	کاظم آباد	شهرک ساحلی
۰.۰۰۷	۰.۲۸۹	۱.۱۷۵	سادات محلّه	شهرک ساحلی
۰.۰۰۱	۰.۲۸۹	۱.۳۲۵	جوادیّه	شهرک ساحلی
۰.۰۲۶	۰.۲۸۹	۱.۰۶۷	جوادیّه	قاضی محلّه

۸. مقایسه مقوله تأمین نیازهای روزمره در سطح محله‌های مورد مطالعه: نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) نشان داد F مشاهده شده ($F=5.705$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار می‌باشد و فرض صفر رد می‌شود به عبارتی میان نمره بدست آمده از تأمین نیازهای روزمره در محله‌های مختلف شهر بابلسر، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره ۱۰ نشان‌دهنده اختلاف معنی‌دار محله‌های شهر بابلسر در سطح آلفای ۰.۰۵ در خصوص مقوله تأمین نیازهای روزمره می‌باشد در سایر موارد بین محله‌ها اختلاف معنی‌داری وجود نداشت. (بعلت تعدد بالای موارد، فقط مواردی که معنی‌دار هستند در جدول آورده شده‌اند).

جدول ۱۰. محاسبه توکی نیازهای روزمره

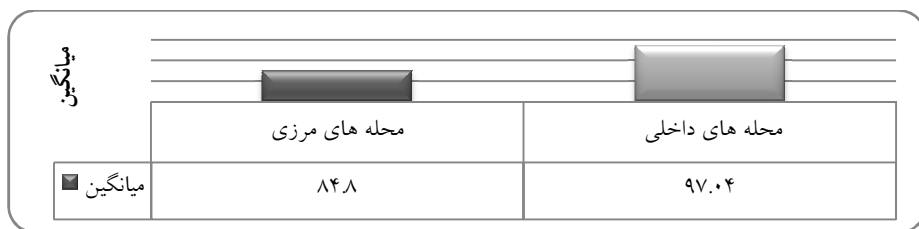
معنی داری	خطای استاندارد	میانگین اختلاف	محلّه مقایسه شونده	محلّه مبنا
۰.۰۲۴	۰.۲۷۸	۱.۰۳۳	بی بی سر روزه	یور محلّه بالا
۰.۰۳۵	۰.۲۷۸	۱	جوادیه	یور محلّه بالا
۰.۰۰۵	۰.۲۷۸	۱.۱۶۷	بی بی سر روزه	شهرک دانشگاه
۰.۰۰۷	۰.۲۷۸	۱.۱۳۳	جوادیه	شهرک دانشگاه
۰.۰۱۱	۰.۲۷۸	-۱.۱۰	قاضی محلّه	شهرک قائم
۰.۰۱۱	۰.۲۷۸	۱.۱۰	بی بی سر روزه	شهرک ساحلی
۰.۰۱۶	۰.۲۷۸	۱.۰۶۷	جوادیه	شهرک ساحلی
۰.۰۳۵	۰.۲۷۸	-۱	همت آباد	کتی بن
۰.۰۰۱	۰.۲۷۸	-۱.۲۶۷	قاضی محلّه	کتی بن
۰.۰۳۵	۰.۲۷۸	-۱	بازار محلّه	کتی بن
۰.۰۰۷	۰.۲۷۸	۱.۱۳۳	بی بی سر روزه	شهرک آزادگان
۰.۰۱۱	۰.۲۷۸	۱.۱۰	جوادیه	شهرک آزادگان
۰.۰۳۵	۰.۲۷۸	۱	کتی بن	همت آباد
۰.۰۰۲	۰.۲۷۸	۱.۲۳۳	بی بی سر روزه	همت آباد
۰.۰۰۳	۰.۲۷۸	۱.۲۰	جوادیه	همت آباد
۰.۰۱۱	۰.۲۷۸	۱.۱۰	سادات محلّه	قاضی محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۸	۱.۵۰	بی بی سر روزه	قاضی محلّه
۰.۰۰۰	۰.۲۷۸	۱.۴۶۷	جوادیه	قاضی محلّه
۰.۰۲۴	۰.۲۷۸	۱.۰۳۳	جواهری، علوم پایه، قائمیه	قاضی محلّه
۰.۰۰۲	۰.۲۷۸	۱.۲۳۳	بی بی سر روزه	بازار محلّه
۰.۰۰۳	۰.۲۷۸	۱.۲۰	جوادیه	بازار محلّه

پس از تبیین درجه و شدت اختلاف محلات مختلف شهر بابلسر از منظر شاخص‌های کیفیت زندگی، حال کیفیت زندگی کلی شهر بابلسر به صورت تعیین نوع پراکنش فضایی آن با استفاده از آزمون T-test مشخص می‌گردد. در این رابطه می‌توان فرض را بر این گرفت که سطح کیفیت زندگی در محلات حاشیه شهر یا مرزی نسبت به محلات داخلی کمتر است. بر این اساس نتایج به صورت جدول شماره ۱۱ و ۱۲ ارائه شده است.

جدول ۱۱. مقایسه میانگین نمره کیفیت زندگی محله‌های مرزی و داخلی شهر بابلسر

خطای استاندارد میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	کیفیت زندگی
۱.۹۸۰	۱۵.۳۳۶	۸۴.۸۰	۱۲۰	محله‌های مرزی
۱.۵۶۳	۱۵.۶۲۸	۹۷.۰۴	۲۰۰	محله‌های داخلی

با توجه به جدول فوق میانگین نمره کیفیت زندگی بدست آمده در محله‌های مرزی و حاشیه‌ای برابر با ۸۴.۸۰ با انحراف معیار ۱۵.۳۳۶ و همچنین نمره کیفیت زندگی در محله‌های داخلی شهر بابلسر برابر با ۹۷.۰۴ با انحراف معیار ۱۵.۶۲۸ بوده است.

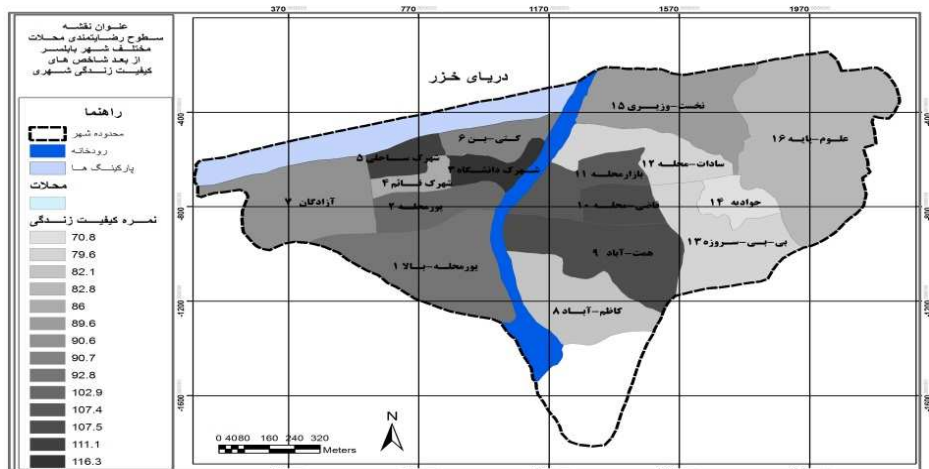
نمودار ۱. میانگین نمره کیفیت زندگی محلات مرزی و داخلی

جدول ۱۲. آزمون t مستقل مربوط به کیفیت زندگی محله‌های مرزی و داخلی شهر بابلسر

تفاضل میانگین	معنی‌داری	درجه آزادی	t	معنی‌داری	f	
-۱۲.۲۴۰	۰.۰۰۰	۳۱۸	۴.۸۳۰	۰.۰۵۹۰	۰.۲۹۱	کیفیت
-۱۲.۲۴۰	۰.۰۰۰	۱۲۶.۲۲۷	۴.۸۵۳			زندگی

آزمون t فوق نشان‌دهنده تفاوت میان کیفیت زندگی محله‌های مرزی یا حاشیه‌ای و محله‌های داخلی شهر بابلسر است همانطور که مشاهده می‌شود t بدست آمده ($t = 4.830$) در سطح آلفای ۰.۰۵ معنی‌دار است و میانگین‌های بدست آمده در دو گروه اختلاف معنی‌داری با یکدیگر دارند. بنابراین فرض صفر رد می‌شود. به عبارتی دیگر کیفیت زندگی محله‌های داخلی شهر بابلسر بطور معنی‌داری از کیفیت زندگی محله‌های مرزی و حاشیه‌ای بالاتر می‌باشد. با در نظر گرفتن تمامی ابعاد هشتگانه مورد مطالعه نمره کلی کیفیت زندگی در سطح

محلات شهر محاسبه و نتایج به صورت نقشه شماره ۲ برای درک بهتر ارائه شده است.

نقشه ۲. کیفیت زندگی در محلات مختلف شهر بابلسر

نتیجه گیری

بر اساس داده‌ها و اطلاعات به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که محلات مختلف شهر بابلسر از لحاظ سطوح کیفیت زندگی بسیار متفاوت هستند.

شکاف و اختلاف در سطح کیفیت زندگی در ابعاد دسترسی، تسهیلات شهری، تأمین نیازهای روزمره، مشارکت، گذران اوقات فراغت، مسکن، ارتباطات و امنیت می‌باشد. بیشترین اختلاف در شاخص دسترسی است.

در واقع وجود شکاف مطرح شده در میان محلات مختلف شهر بابلسر در ارتباط با شاخص‌های مورد مطالعه به نوعی تعیین‌کننده اولویت برنامه‌ریزی در ارتباط با نوع عرصه طرح‌ریزی است. نتایج نشان می‌دهد که ایجاد تمهیداتی در جهت افزایش دسترسی و فراهم آوردن تسهیلات شهری در کنار تأمین نیازهای روزمره، اصلی‌ترین محور اولویت برنامه‌ریزی است. از نظر اولویت مکانی برنامه‌ریزی می‌توان گفت با توجه به نقشه شماره ۲ محلات جوادیه، بی‌بی سرروزه، کاظم‌آباد، سادات‌محله و علوم پایه در اولویت نخست اقدامات برنامه‌ریزی با هدف ارتقاء کیفیت زندگی در ارتباط با شاخص‌های مورد مطالعه قرار دارند.

در یک جمع بندی کلی از متغیرهای مورد مطالعه می‌توان گفت:

- ارتباطات در شهر بابلسر نسبتاً در وضعیت مساعدی قرار دارد تنها محلات شهرک دانشگاه و جوادیه، شهرک آزادگان و جوادیه، همت‌آباد و جوادیه، همت‌آباد و ولی عصر شرایط مناسبی ندارند.
- از نظر شاخص دسترسی و تسهیلات شهری محلات شهر بابلسر دارای اختلافات بارزی بوده و در مجموع استاندارد دسترسی و تسهیلات شهری در سطح پایینی قرار دارد.
- در بررسی متغیر مشارکت اجتماعی تنها محلات شهرک دانشگاه، شهرک ساحلی و شهرک قائم دارای استانداردهای بالایی می‌باشند.
- کیفیت مسکن سه محله شهرک دانشگاه، شهرک ساحلی و شهرک قائم دارای وضع مناسبی در مقایسه با سایر محلات برخوردار است.
- در بررسی متغیر امنیت نتایج حاکی از آن است که محلات شهر بابلسر اختلاف چندانی از نظر این شاخص ندارند. در عین حال از نظر شاخص امنیت به جز دو محله همت‌آباد و شهرک دانشگاه، سایر محلات در شرایط یکسانی هستند و دارای امنیت برابری هستند.
- نتایج نشان می‌دهد که محلات یورمحله با قاضی‌محله و همت‌آباد، شهرک دانشگاه با قاضی‌محله، بازارمحله و جواهری، علوم پایه، قائمیه؛ شهرک قائم با قاضی‌محله؛ شهرک ساحلی با قاضی‌محله و جواهری، علوم پایه، قائمیه؛ کتی بن با قاضی‌محله و جواهری، علوم پایه، قائمیه؛ شهرک آزادگان با قاضی‌محله؛ همت‌آباد با قاضی‌محله و بازارمحله و در نهایت ولی عصر با قاضی‌محله از نظر شاخص گذران اوقات فراغت اختلاف بارزی وجود دارد.
- در بررسی متغیر تأمین نیازهای روزمره محلات چون بازارمحله و قاضی‌محله به علت همجواری با بازار و بخش مرکز شهر دارای شرایط مساعدی هستند.

اما در ارتباط با این سوال که آیا در ارتباط با ابعاد مورد مطالعه در میان محلات مختلف نوعی دسته‌بندی وجود دارد؟ می‌توان گفت بر اساس نتایج حاصل از آزمون T به نحوی محلات داخلی یعنی محلات شهرک ساحلی، شهرک دانشگاه، همت‌آباد، یورمحله، قاضی‌محله و کتی بن در شرایط بهتری در مقایسه با محلاتی چون جوادیه، کاظم‌آباد، بی‌بی سرروزه و سادات‌محله قرار دارند.

مطالعه و بررسی کیفیت زندگی شهروندان ساکن در محلات مختلف شهری را می‌توان راه‌کاری

در جهت شناسایی مهمترین اولویت مکانی و مهمترین مشکلات و ارائه بهترین راه حل در جهت پاسخگویی است. تهیه انواع مختلف طرح‌ها که در آنها کالبد بر محتوا، ماشین بر انسان، شکل بر روح، زنده‌مانی بر زندگی، هندسه بر سرزندگی و غیره تقدم دارد تنها شهرها را به ظرف بی‌توجه به مظلوف آنها یعنی انسان تبدیل ساخته است. اینکه در شهرها فقر دارای بازتاب فضایی در تبدلات داروینیسیم اجتماعی، فرایندی از انباشت سرمایه و رفاه را به تصویر می‌کشد تنها معلول عدم تفکر در برنامه‌ریزی مبتنی بر فرصت‌های نابرابر و ناعادلانه برای همه شهروندان است. می‌توان گفت مطالعات کیفیت زندگی بهترین شیوه در ارزیابی نیاز جامعه شهری امروز و اولویت بندی این نیازها و تبیین شدت این نیازها در سطح محلات شهری است. تنظیم برنامه شهر بر اساس توانمندی همه گروه‌های اجتماعی خواست و نیاز شهروندان به منظور برپایی عدالت اجتماعی و اقتصادی و ایجاد شهر سالم مبتنی بر عدالت در تمام زمینه‌ها است.

پیشنهادها

مهمترین پیشنهاداتی که در راستای نتایج تحقیق می‌توان ارائه داد عبارتند از:

- ارتقاء سطوح دسترسی شهروندان در بین محلات بویژه از طریق توزیع متوازن تسهیلات و فعالیت‌ها در محلات جوادیه، بی بی سرروزه، کاظم‌آباد، سادات محله و علوم پایه؛
- جایگزینی کاربری‌های سازگاری چون خرده‌فروشی‌ها با هدف فراهم نمودن نیازهای روزمره و اساسی شهروندان در سطح محلات؛
- افزایش سطوح فضاهای عمومی باز از جمله فضای سبز در سطح محله با هدف ارتقاء استانداردهای گذران اوقات فراغت؛
- توسعه خطوط حمل و نقل عمومی به ویژه در محدوده محلات نخست‌وزیری و سادات محله؛
- پرداخت وام‌های نوسازی و کمک‌های مالی به شهروندان محلاتی چون جوادیه، بی بی سرروزه، کاظم‌آباد، سادات محله و علوم پایه با هدف ارتقاء استانداردهای مسکن بومی.

منابع

۱. شماعی، علی و پوراحمد، احمد (۱۳۸۹)، بهسازی و نوسازی شهر از دیدگاه علم جغرافیا، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، تهران؛
۲. فرجی ملائی، امین (۱۳۸۹)، تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی شهری و برنامه‌ریزی برای بهبود آن مورد شهر بابلسر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، استاد راهنما دکتر محمدتقی رهنمایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران؛
۳. فرجی ملائی، امین (۱۳۸۹)، تحلیلی بر مفهوم کیفیت زندگی شهری، دومین همایش علمی سراسری دانشجویی جغرافیا، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران؛
۴. فرجی ملائی، امین، عظیمی، آزاده و زیاری، کرامت‌اله (۱۳۸۹)، تحلیل ابعاد کیفیت زندگی در نواحی شهری ایران، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال اول، شماره اول، پاییز ۱۳۸۹؛
۵. کوکبی، افشین (۱۳۸۴)، برنامه‌ریزی به منظور ارتقاء کیفیت زندگی شهری در مرکز شهر مورد مطالعه: پهنه مرکزی شهر خرم‌آباد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما دکتر محمدرضا پورجعفر، دانشگاه تربیت مدرس؛
۶. مرکز آمار ایران (۱۳۸۵)، سرشماری عمومی نفوس و مسکن آمارنامه استان مازندران؛
۷. منصوریان، حسین (۱۳۸۹)، سنجش کیفیت مکان‌های شهری با استفاده از تکنیک‌های سنجش از دور و GIS (منطقه مورد مطالعه: شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، اساتید راهنما دکتر علی‌اکبر متکان و دکتر احمد پوراحمد، دانشگاه شهید بهشتی؛
۸. مولودی، جمشید (۱۳۸۸)، سنجش کیفیت زندگی شهری در شهرهای جدید مطالعه موردی: شهر جدید هشتگرد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما دکتر مجتبی رفیعیان، دانشگاه تربیت مدرس؛
۹. ولدبیگی، مجتبی (۱۳۸۸)، بکارگیری سیستم شناختی - مقایسه‌ای کیفیت زندگی نمونه موردی: شهر کرج، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، استاد راهنما محمدرضا پورمحمدی؛
10. Apparicio, P., Seguin, A.-M. and Deniel, N.,(2008), The quality of urban environment around public housing buildings in Montreal: An objective approach based on GIS and multivariate statistical analysis. *Social Indicators Research*, 86:355-380;
11. Brereton, F., Clinch, J.P. and Ferreira, S.,(2008), Happiness, Geography and Environment. *Ecological Economics*, 65(2):386-396;
12. Bonaiuto M, Fornara F, Bonnes M.(2003), Indexes of perceived residential environment quality and neighbourhood attachment in urban

- environments: a confirmation study on the city of Rome. *Landscape and Urban Planning* 2003;65(2003):41-52;
13. Das, D.,(2008), Urban quality of life: A case study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88:297-310;
  14. Davidson-Arad, B., Kaznelson, H.,(2010), Comparison of parents' and social workers' assessments of the quality of life of children at risk, *Children and Youth Services Review* 32 (2010) 711-719, 019;
  15. E.M. de Hollander, A., A.M. Staatsen, B.,(2003), Health, environment and quality of life: an epidemiological perspective on urban development, *Landscape and Urban Planning* 65 (2003) 53-62, 0169-2046/02/\$20.0;
  16. Foo, T.S.,(2005), Subjective assessment of urban quality of life in Singapore(1997-1998). *Habitat International*, 24(1):31-49.
  17. Godefroid, s., (2001), Temporal analysis of the Brussels - ora as indicator for changing environmental quality, *Landscape and Urban Planning* 52 (2001) 203;
  18. Habib, R.R., Mahfoud, Z., Fawaz, M., Basma, S.H., Yeretziyan, J.S., (2009), Housing quality and ill health in a disadvantaged urban community, *Public Health* 123 (2009);
  19. Higgs, N.,(2007), Measuring and understanding the wellbeing of South-Africans: everyday quality of life in South Africa. *Social Indicator Research*, 81: 331-156;
  20. Ibrahim, M. and Chung, W.,(2003), Quality of life residents living near industrial estates in Singapore. *Social Indicator Research*, 61:201-225;
  21. J. Mason, M., W. Valente, T., Coatsworth, J.D., Mennis, J., Lawrence, F., Zelenak,P.,(2010), Place based social network quality and correlates of substance use among urban adolescents, *Journal of Adolescence* 33 (2010) 419-427, 0140-1971/\$ - see front matter _ 2009;
  22. Kamp, I., K, Van,, Leindelmeijer, K., Marsman, G. and de Hollander,,(2003), Urban environmental quality and human well-being: towards a conceptual framework and demarcation of concepts: a literature study. *Landscape and Urban planning*, 65(1-2):5-18;
  23. Lee, Y-J.,(2008), Subjective quality of life measurement in Taipei, *Building and Environment* 43 (2008) 1205-1215, 0360-1323/\$ -
  24. Lercher,p., (2003), Which health outcomes should be measured in health related environmental quality of life studies?, *Landscape and Urban Planning* 65 (2003) 63-72, 0169-2046/02/\$20.00 © 2002 Elsevier Science B.V;
  25. Li, G. and Wang , Q.,(2007), Measuring the quality of life in city of Indianapolis by integration of remote sensing and census data. *International Journal of Remote sensing*, 28(2):249-267.
  26. Lotfi S, Mollaei A. F. Azimi A. Ziari K. and Mousavi M., (2011), Spatial Analyze of Regional Disparities Between Central and Border Regions of Iran, *Journal of Advances in Developmental Research*, Volume 2, No.1,

- xxx 2011;
27. Marans, Robert W.(2003), Understanding environmental quality through quality of life studies: the 2001 DAS and its use of subjective and objective indicators, *Landscape and Urban Planning* 65 (2003) 73–83;
  28. McCrea, R., Shyy, T.K. and Stimson, R.,(2006), What is the strength of the link between objective and subjective indicators of urban quality of life? *Applied Research in Quality of Life*, 1(1):79-96;
  29. M.J. Geelen, L., A.J. Huijbregts, M., den Hollander, H., M.J. Ragas, A., van Jaarsveld, H.A., de Zwart, D.,(2009), Confronting environmental pressure, environmental quality and human health impact indicators of priority air emissions, *Atmospheric Environment* 43 (2009) 1613–1621, 1352-2310/\$ – see front matter _ 2008 Elsevier Ltd;
  30. Moller, V.,(2007), Quality of life in south Africa: the first ten years of democracy. *Social Indicators Research*, 81(2):181-201;
  31. Moro, M., Brereton, F., Ferreira, S., Clinch, J.P., (2008), Ranking quality of life using subjective well-being data, *E C O L O G I C A L E C O N O M I C S* 6 5 (2 0 0 8) 4 4 8 – 4 6 0, 0921-8009/\$;
  32. Moser, G., (2009), Quality of life and sustainability: Toward person–environment congruity, *Journal of Environmental Psychology* 29 (2009) 351–357, 0272-4944/\$ – see front matter _ 2009 Elsevier Ltd. All rights reserved. doi:10.1016/j.jenvp.2009.02.002;
  33. Richards, R., Oleary, B. and Mutsonziwa, K., (2007), Measuring quality of life in informal settlements in South-Africa. *Social Indicator Research*,81; 375-388;
  34. Rojas, M.,(2008), Experience poverty and income poverty in Mexico: A subjective wellbeing approach. *World Development*, 36(6):1078-1093.
  35. Rogerson.R.J, (1995), Environmental and health-related quality of life: conceptual and methodological similarities , *social science and medicine* 41(10) 1373-1382;
  36. Ryashchenko, S. V., Gukalova, I.V., (2010), Public health in the system of regional indicators of the quality of life in Russia and Ukraine, *Geography and Natural Resources* 31 (2010) 11–17, Copyright © 2010 IG SB, Siberian Branch of RAS. Published by Elsevier;
  37. Santos, L. and Martins, I.,(2007), Monitoring urban quality of life: The porto experience. *Social Indicators Research*, 80:411-425;
  38. Turksever, A.N. and Atalik, G.,(2001), Possibilities and limitations for the measurement of the quality of life in urban area. *Social Indicator Research*, 53:163-187;
  39. Wang, B., Li, X., Stanton, B., Fang,X., (2010), The influence of social stigma and discriminatory experience on psychological distress and quality of life among rural-to-urban migrants in China, *Social Science & Medicine* xxx (2010) 1-9, 0277-9536/\$;
  40. Whitehead,T., Simmonds, D., Preston.,J (2006), The effect of urban quality improvements on economic activity, *Journal of Environmental*

- Management 80 (2006) 1-12, 0301-4797/\$ - see front matter q 2005 Elsevier Ltd. All rights reserved. doi:10.1016/j.jenvman.2005.01.029;
41. Wong, C.,(2001), **The Relationship Between Quality of Life and Local Economic Development: An Empirical Study of Local Authority Areas in England, Cities, Vol. 18, No. 1, pp. 25-32, 2001, Ó 2001 Elsevier Science Ltd. All rights reserved Printed in Great Britain 0264;**
  42. Zebardast, E.,(2009), **The housing domain of quality of life and life satisfaction in the spontaneous settlements on the Tehran metropolitan fringe. Social Indicator Research, 90: 307-324;**
  43. پایگاه ملی داده‌های علوم زمین -<http://www.ngdir.ir>;
  44. سازمان نقشه برداری کشور -<http://www.ncc.org.ir>.